

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av äktenskapslagen och till lagar som har samband med den

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av äktenskapslagen och till lagar som har samband med den (RP 172/2021 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Lagutskottet (LaUB 26/2022 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur bestämmelserna om upphävande av äktenskap som ingåtts genom tvång fungerar och vilka konsekvenser de har samt vid behov vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar granskningen av straffbestämmelserna om tvingande till äktenskap och utifrån det vidtar behövliga åtgärder för att i strafflagen förtydliga straffbarheten för tvingande till äktenskap.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar bestämmelserna om erkännande av äktenskap som en minderårig ingått utomlands och vid behov bedömer behovet av mer omfattande ändringar i lagstiftningen.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i äktenskapslagen (234/1929) 3 §, rubriken för I avd. 6 kap. samt 31, 32, 44, 48, 85, 88 a och 90 §, 119 § 1 mom. och 120 §,

Riksdagens svar RSv 285/2022 rd

sådana de lyder, 3 §, rubriken för I avd. 6 kap. samt 31, 48 och 85 § i lag 411/1987, 32 § i lagarna 411/1987 och 623/2022, 44 § i lagarna 929/2002 och 1125/2019, 88 a § i lag 731/2003, 90 § i lag 784/2004 samt 119 § 1 mom. och 120 § i lag 1226/2001, samt
fogas till lagen nya 27 a och 27 b § och en ny mellanrubrik före dem samt till lagen nya 30 a—30 c och 115 a § som följer:

I AVDELNINGEN

INGÅENDE OCH UPPLÖSNING AV ÄKTENSKAP

3 §

Äktenskapet upplöses när den ena maken avlider eller dödförklaras eller när domstol dömer till äktenskapsskillnad mellan makarna eller äktenskapet upphävs.

6 kap.

Samlevnadens upphörande och upplösning av äktenskap

Upphävande av äktenskap

27 a §

Ett äktenskap ska upphävas, om en make har tvingats till äktenskapet.

27 b §

Upphävande av äktenskap har samma rättsverkningar som äktenskapsskillnad.

En bestämmelse om äktenskapsskillnad i en lag eller förordning tillämpas också på upphävande av äktenskap, om inte något annat föreskrivs.

30 a §

Ett ärende som gäller upphävande av äktenskap inleds vid tingsrätten genom ansökan.

Bestämmelser om behörig domstol i ärenden som gäller upphävande av äktenskap finns i 10 kap. i rättegångsbalken.

30 b §

Ansökan om upphävande av äktenskap kan göras av en make som har tvingats till äktenskap.

Yrkande på upphävande av ett äktenskap kan inte framställas efter det att äktenskapet har upplösts.

Riksdagens svar RSv 285/2022 rd

30 c §

I ett ärende som gäller upphävande av äktenskap ska domstolen ge den andra maken tillfälle att bli hörd.

31 §

I samband med ett ärende som gäller äktenskapsskillnad, upphävande av äktenskap eller samlevnadens upphörande kan framställas yrkande på underhållsbidrag och vårdnaden om barn eller umgängesrätten samt annat yrkande som sammanhänger med det ärende som gäller äktenskapsskillnaden, upphävandet av äktenskapet eller samlevnadens upphörande.

I ett ärende som gäller äktenskapsskillnad, upphävande av äktenskap eller samlevnadens upphörande kan domstolen meddela ett interimistiskt förordnande på yrkande som avses i 1 mom. samt om samlevnadens upphörande.

Ändring får inte sökas i ett interimistiskt förordnande.

Ett interimistiskt förordnande är i kraft till dess att domstolen meddelar sitt beslut i ärendet, om inte förordnandet dessförinnan återtas eller ändras.

32 §

I ärenden som gäller äktenskapsskillnad, upphävande av äktenskap eller samlevnadens upphörande ska domstolen på eget initiativ uppta frågan om hur vårdnaden av makarnas barn och umgängesrätten ska ordnas med hänsyn till barnets bästa.

Vid behandling av frågan om vårdnaden av barn och umgängesrätten ska domstolen särskilt fästa parternas uppmärksamhet vid att syftet med vårdnaden och umgängesrätten är att trygga positiva och nära kontakter mellan barnet och båda föräldrarna.

På yrkande av barnets förälder eller välfärdsområdet ska domstolen fatta beslut om vårdnaden och umgängesrätten med iakttagande av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983).

44 §

Ett äktenskapsförord träder i kraft när det har registrerats.

Ett äktenskapsförord träder dock inte i kraft om det har getts in till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller Statens ämbetsverk på Åland efter det att äktenskapet blivit upplöst eller ett ärende som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap har blivit anhängigt.

48 §

När domstolen dömer till äktenskapsskillnad eller äktenskapet upphävs, och den ena maken anses behöva underhållsbidrag, kan domstolen ålägga den andra maken att betala underhållsbidrag i enlighet med vad som prövas skäligt med hänsyn till hans eller hennes förmåga och övriga omständigheter.

Det kan fastställas att underhållsbidrag ska betalas antingen tills vidare eller så, att betalningen upphör efter den tid som har satts ut i beslutet. Underhållsbidraget kan likväl fastställas till ett engångsbelopp, om den underhållsskyldiges förmögenhetsförhållanden och övriga omständigheter ger anledning till detta.

Skyldighet att betala periodiskt underhållsbidrag upphör, om den som har rätt till bidraget ingår nytt äktenskap.

Riksdagens svar RSv 285/2022 rd

85 §

När ett ärende som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap är anhängigt eller när äktenskapet har upplösts ska avvitrning förrättas, om en make eller en avliden makes arvinge kräver det.

Har ingendera maken giftorätt i den andra makens egendom, ska i stället för avvitrning endast avskiljande av makarnas egendom äga rum.

Har makarna gemensam egendom, ska egendomen på yrkande delas vid avvitrning eller avskiljande av egendom.

88 a §

När ett ärende som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap är anhängigt eller när äktenskapet har upplösts, kan en make i syfte att för avvitrningen utreda sina egna eller den andra makens skulder ansöka om offentlig stämning med iakttagande av lagen om offentlig stämning (729/2003).

90 §

Vid avvitrning ska som egendom i vilken den andra maken inte har giftorätt betraktas

1) egendom som en make har förvärvat eller fått genom arv, gåva eller testamente sedan äktenskapet upplösts genom den andra makens död,

2) egendom som en make har förvärvat eller fått genom arv, gåva eller testamente efter att ett ärende som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap har blivit anhängigt.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten har den andra maken dock giftorätt i den egendom som avses i den punkten, om ett ärende som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap har förfallit av någon annan orsak än att den ena maken avlidit medan ärendet var anhängigt.

115 a §

Ett äktenskap som uppfyller förutsättningarna för giltighet enligt 115 § anses dock inte vara giltigt i Finland om det inte finns särskilda skäl för det, om åtminstone den ena av de förlovade var under 18 år och åtminstone den ena av dem var bosatt i Finland när äktenskapet ingicks.

119 §

Ett ärende som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap kan prövas i Finland, om

1) någondera maken har hemvist i Finland, eller

2) sökanden har haft hemvist i eller annan nära anknytning till Finland och inte kan få ett ärende som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap prövat i den främmande stat där någondera maken har hemvist, eller detta skulle innebära oskäligen svårigheter för sökanden, och om det med hänsyn till omständigheterna kan anses befogat att ärendet prövas i Finland.

— — — — —

120 §

I ärenden som avser äktenskapsskillnad, upphävande av äktenskap eller samlevnadens upphörande ska finsk lag tillämpas.

—————

Riksdagens svar RSv 285/2022 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

På erkännande av äktenskap som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Lag

om ändring av 8 och 10 kap. i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i rättegångsbalken 8 kap. 4 § samt 10 kap. 11 § och 18 § 1 mom. 4 punkten, sådana de lyder, 8 kap. 4 § i lag 811/2008 samt 10 kap. 11 § och 18 § 1 mom. 4 punkten i lag 135/2009, som följer:

8 kap.

Behandling av ansökningsärenden

4 §

Behandlingen av ett ansökningsärende ska fortsätta på det sätt som föreskrivs för handläggningen av tvistemål, om ärendet är tvistigt och

1) gäller samlevnadens upphörande, äktenskapsskillnad, upphävande av äktenskap eller underhåll för make,

2) gäller vårdnad om barn, umgängesrätt eller underhåll för barn,

3) gäller adoption, eller

4) är ett ärende som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

I andra tvistiga ansökningsärenden får tingsrätten besluta att behandlingen ska fortsätta på det sätt som föreskrivs för handläggningen av tvistemål.

Bestämmelserna i 7 § om följderna av försummelser från den som har del i saken och bestämmelserna i 10 § om avgörandet av ärenden ska iaktas oberoende av hur ett ärende behandlas.

10 kap.

Om forum i tvistemål

11 §

Ett ärende som gäller äktenskapsskillnad, samlevnadens upphörande, upphävande av äktenskap eller ett äktenskaps giltighet eller annan avvittning än sådan som förrättas efter en makes död prövas av den tingsrätt inom vars domkrets någondera maken har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Riksdagens svar RSv 285/2022 rd

18 §

Om det inte annars finns någon domstol där ett ärende kan prövas gäller följande:

4) ett ärende som gäller äktenskapsskillnad, samlevnadens upphörande, upphävande av äktenskap, ett äktenskaps giltighet eller annan avvitrering än sådan som förrättas efter en makes död prövas av den tingsrätt inom vars domkrets någondera maken senast hade sin hemvist eller sin vanliga vistelseort,

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 5 § i lagen om domstolsavgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om domstolsavgifter (1455/2015) 5 § 15 punkten och
fogas till 5 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1235/2016, 100/2018, 1203/2020 och / ,
en ny 16 punkt som följer:

5 §

Avgiftsfria prestationer

Avgifter enligt denna lag tas inte ut

15) i mål och ärenden som enligt någon annan lag ska behandlas avgiftsfritt vid en domstol,
16) i ärenden enligt äktenskapslagen (234/1929) som gäller upphävande av äktenskap.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 285/2022 rd

Helsingfors 15.2.2023

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare